

דרוש לנו דני בן דוד

המפץ הגדול הולך להיגמר כיבבה רפה. הנה הם חוזרים – פואר, רמון, תמיר, הירש וו, סנה, שטרית, פרס – כל החבורה המוכרת לעייפה שהובילה אותנו ב-20 השנים האחרונות למקום שאנחנו נמצאים בו: אחת הכלכלות המפגרות ביותר בעולם במונחי צמיחה של תוצר לנפש וניצול הפוטנציאל שלה.

אהוד אולמרט ועמיר פרץ הוננו את הבוח"רים: הם העמידו בחלון הראווה אנשים מסוגם של רייכמן וברורמן – אבל בסוף היום מכרו לנו את החבורה הישנה שאנחנו מכירים היטב, עם המחויבויות והחברויות הפוליטיות הקטנות שהם סוחבים על גבם לכל מקום, כדי להבטיח שמה שהיה הוא שיהיה.

מטרידה במיוחד היא כמובן הזירה הכלכלית; לא רק משום שאהוד אולמרט שמר את כל התיקים החשובים אצל קדימה, לא רק בגלל החשש שראש הממשלה, ידידם של אילי ההון, מבקש לנהל את כל ענייני הכלכלה מלשכתו, אלא בעיקר בגלל השתלטות הפופורליזם, הרמגוגיה והראייה קצרת הטווח על השיח הפוליטי והציבורי.

ואולי כאן יש לראש הממשלה הטרי הזרמינות מיוחדת, הנמצאת במקום ה-34 ברשימתו לכנסת – פרופ' דני בן דוד, מהכלכלנים המקוריים בישראל, שהמצע הכלכלי של קדימה מבוסס במידה רבה על תוכניות עבודה ומסמכים שהוא ייצר בשנים האחרונות.

בניגוד לרוב הכלכלנים המצליחים בישראל, בן דוד לא בחר לעצמו בשנים האחרונות תחומי מחקר עתירי יוקרה עם פוטנציאל השתכרות שמן בסקטור העסקי או במוסדות בינלאומיים.

בן דוד התמקד במחקר התוואי בו נעה הכלכלה הישראלית ב-30 השנים האחרונות. הניתוחים שלו על מגמות החינוך, התעסוקה, העוני והצמיחה במשק הישראלי הפכו בחמש השנים האחרונות לאחד הגורמים המשפיעים ביותר על הדיון הכלכלי בישראל.

בימי המיתון והמשבר, כשפוליטיקאים וכלכלנים רבים עמדו אובדי עצות מול התרסקות הכלכלה, נהפכו המצגות והניתוחים של בן דוד למצע לדיונים וניתוחים רבים שניסו להבין היכן טעו ממשלות ישראל בשלושת העשורים האחרונים וכיצד ניתן לבלום את גרף העוני העולה במהירות. בן דוד החליט לנטוש את הבועה החמימה של האקדמיה וקפץ למים הפורליטיים; הוא הצטרף למפלגת העבודה, אך התאכזב מעמיר פרץ וקפץ על ההזדמנות של קדימה כאשר נולדה.

הניתוחים של בן דוד, שצוטטו בהרחבה כאן ב-TheMarker כמו גם ברוב העיתונות הכלכלית, הצליחו לזכות בהערכה הן של אנשי "המיון" הכלכלי והן של "השמאל" הכלכלי. אולי ניתוחיו זכו לכך משום שאין בהם סיסמאות מתלהמות והם נשענים על עובדות, מספרים ותהליכים ארוכי טווח.

בן דוד השכיל להסביר לשומעיו ולקוראיו בשנים האחרונות את האמיתות הכלכליות

שישראל ניצבת מולן: האוכלוסייה הנוקפת, שאינה מקבלת את הכלים או התנאים להתמורדרות בשוק עבודה פתוח ותחרותי, גדלה בקצב מהיר בהרבה מהאוכלוסייה שממנת אותה. במשק מודרני ופתוח, המאפשר תנועה חופשית של הון ושל עובדים מישראל לחו"ל, מי שמגיביר את הנטל על האוכלוסייה המשלמת מסים ומשרתת בצה"ל חייב להבין כי קיימת נקודת שכירה. חוקים הנדרשים לשינוי התוואי, שכבר היום קשה להעביר באופן דמוקרטי, יהיה בלתי אפשרי להעביר בעוד דור או שניים.

על פי בן דוד, אם לא יחול שינוי מהותי בתהליכים החברתיים-כלכליים ארוכי הטווח, תתקשה מדינת ישראל להתקיים כמדינת עולם ראשון – או בכלל, בהינתן מיקומה הגיאוגרפי. המשבר החמור שהחברה הישראלית והמשק נקלעו אליו לא מחויב המציאות ואינו גזירת גורל. מידת החומרה אינה רק תוצאה של הטרור

אולמרט ניצב בפני פיתוי גדול מאוד: לחזור לתוואי הניהול קצר הטווח של המדיניות המקרו-כלכלית – פעם זורקים עצם לחברים העשירים ופעם לארגונים החברתיים. אבל במקום ה-34 ברשימה שלו יש מישהו שרוצה להיות במוקד קבלת ההחלטות ומוכן להציע ולנסות חלופה אחרת

– ניתן לשפר לאין ערוך את התמונה לטווח ארוך על ידי יציאה מהקיבעון המחשבתי.

בשנה האחרונה בן דוד החל לחקור לעומק את נושא השקיפות בתקציב המדינה, שהוא אחת המשימות החשובות ביותר של מי שרוצה להתחיל תהליך ארוך טווח של שינוי סדרי העדיפויות והניהול המקרו-כלכלי של ישראל.

החיסרון הגדול של בן דוד הוא היעדר כל ניסיון פוליטי וניהולי – מה שעשוי להפוך לעתים כוונות טובות של אנשים מוכשרים לפיאסקו ביצועי. היתרונות שלו הם השליטה בחומר, היכולת לתקשר את המסרים שלו והנכונות שלו להסתכל רק לטווחים ארוכים.

אולמרט, המרכיב היום את הנבחרת שתוביל את הכלכלה הישראלית בשנים הקרובות, ניצב בפני פיתוי גדול מאוד: על רקע העורפים בתקציב והצמיחה הכלכלית של השנתיים האחרונות, קל לחזור לתוואי הניהול קצר הטווח של המדיניות המקרו-כלכלית – פעם זורקים עצם לחברים העשירים ופעם לארגונים החברתיים – אבל במקום ה-34 ברשימה שלו יש מישהו שרוצה להיות במוקד קבלת ההחלטות ומוכן להציע ולנסות חלופה אחרת.

הארץ

העורך: דוד לנדא
סגנית העורך: תמי ליטני

ראש מערכת החדשות: רונן ורצקי
ראש מערכת הכתבות: רמי רוטהולץ
העורך הכלכלי: גיא רולניק

יום ג'
25 באפריל 2006
כ"ז בניסן תשס"ו

TheMarker